

TRÜ kateedrikogude tähestikuline koondkataloog 1953-1971

Kataloogipass

I. Kataloogi ülesanne

Kataloog oli lugejakataloog, mis andis ülevaate Tartu Riikliku Ülikooli kateedrite kogudes leidunud kirjanduse kohta, mis kataloogiti kateedrites 1953. aastast kuni 1971. aastani.

II. Asukoht

TÜ Raamatukogu kataloogisaal.

III. Suurus

Kolmes kataloogikapis oli 123 kasti: 11 kasti eestikeelse kirjanduse, 57 kasti võõrkeelse kirjanduse (slaavi tähestikus), 51 kasti võõrkeelse kirjanduse (ladina tähestikus) ja 4 kasti võõrkeelse perioodika (ladina tähestikus) kohta. Koondkataloog sisaldas ca 125 000 kaarti. Alates 1972. aastast kataloogi enam ei täiendatud.

IV. Sisu

Kataloogis peegeldusid:

- laadid: raamatud (ka jätkväljaannetes ilmunud monograafiad), diplomitööd, ajakirjad, jätkväljaanded, artiklid ajakirjadest, separaadid, mikrofilmid raamatutest ja artiklitest, kaardiväljaanded.
- keeled: ladina ja slaavi tähestikus keeltes
- ilmumiskohad: olenemata ilmumiskohast
- ilmumisaastad: ilmunud kuni 1971. aastani
- kogud:
 - TRÜ kateedrite kogud
 - TRÜ laboratooriumide kogud
 - TRÜ kabinettide kogud
 - TRÜ muuseumide kogud
 - TRÜ Ajaloo- ja filoloogiateaduskonna raamatukogu
 - TRÜ Arvutuskeskuse raamatukogu
 - TRÜ Eksperimentaaltöökoja raamatukogu

Koondkataloog sisaldas 90 TRÜ allasutuse raamatukogu materjale. Kataloogipassi lisas nr. 1 on toodud asutuste täpne nimekiri koos vastava siigliga (numbriga, mis on kantud vastavale kataloogikaardile).

V. Kirje

Tartu Riikliku Ülikooli iga allasutuse raamatukogu töötaja koostas kirje, mis saadeti TRÜ raamatukogu peakogusse liitmiseks koondkataloogi. Kirje koostamisel kasutati Nõukogude Liidus aastatel 1950-1973 kehtinud nn. ühtseid kirjereegleid "Единые правила описания произведений печати для библиотечных каталогов".

TRÜ peakogule saadeti ainult üks põhikirje. Täiendkirjeid, seeriakirjeid, viitekaarte ega teatmekaarte ei saadatud. Põhikirjes toodi ära autor(id), pealkiri, trükk, ilmumisandmed, leheküljed. Vahel näidati ära ka teost väljaandnud asutus ja märkused (bibliograafia ja registrite olemasolu). Separatide puhul märgiti ära artikli allikas. Mikrofilmide puhul näidati ära, et tegemist on mikrofilmiga.

Kirje koostati igale väljaandele autori või pealkirja järgi. Kollektiivautori järgi üldreeglina ei kataloogitud (ka mitte asutuste jätkväljaandeid ega ka konverentside materjale). Väga harva siiski kasutati kollektiivautorit, näiteks Geoloogia kateedri raamatukogu kasutas Moskvast koostatud trükikaarte, kus kirje algas kollektiivautoriga.

Kirjeldamisel esines ka vigu, näiteks vahel alustati kirjet initialsidega, mitte perekonnanimega. Erinevad raamatukogud kirjeldasid samu väljaandeid erinevalt, näiteks kord algas kirje „Tähetorni Kalender...“ , kord „Tartu Tähetorni Kalender...“; kord oli „Kalevipoeg“ kirjeldatud pealkirja järgi, kord autori järgi.

Mitmekõitelised teosed ja asutuste jätkväljaanded peegeldati kataloogis koondkirjega. Kirjeldati väga erinevalt: vahel toodi koondkirjes ainult pealkiri ja köidete numbrid, vahel lisati ka köite pealkiri, ilmumisaasta ja lehekülgede arv. Kuid päris paljud raamatukogud koostasid väga korralikke individuaalkirjeid perioodilistes väljaannetes ilmunud monograafiatele.

Kirjetes kasutati teose ortograafiat.

VI. Raamatukogulikud märkused

Kaardi paremale ülanurgale märgiti vastava allasutuse raamatukogu sigel, milleks kasutati raamatukogu tähistavat numbrit. Kaardi vasakule ülanurgale märgiti raamatukogu oma kohaviit. Kaardi alläärele - teose inventarinumber ja UDK indeks.

VII. Kataloogi ülesehitus

1. Tähestik

- eestikeelses osas oli kaartide järjestamisel aluseks ladina tähestik :
a b c (č) d e f g h i j k l m n o p q r s š z ž t u v (w) õ ä ö ü x y
- ladina tähestikus võõrkeelsete teoste puhul oli kaartide järjestamisel aluseks tähestik:
a b c č d e f g h i j k l m n o p q r s š t u v w x y z ž õ, ä=ae, ö=oe, ü=ue
- vene tähestikus teoste puhul oli kaartide järjestamisel aluseks tähestik:
а б в г д е ж з и (й) к л м н о п р с т у ф х ц ч ш щ ъ ы ь э ю я

2. Kaartide järjestamine

- kõik põhikaardid järjestati tähestikuliselt ühtses reas vastavalt ühtsetele reeglitele
- järjestusühikuks oli sõna ja lause
- kirjavahemärgid, v.a punkt, ei tulnud arvesse. Sidekriipsuga sõnad arvestati liitsõnaks (v.a. eestikeelne osa, kus sidekriipsuga sõnad arvestati kahe eraldi sõnana). Sidekriips sõna lõpul ja sellele järgnev sidesõna moodustasid eraldi sõnad
- erandlikult järjestati lühendite ENSV, NSVL, EKP, NLKP alla kõik kirjed nii lühenditega algavad kui ka pikalt väljakirjutatud nimetused (Eesti Nõukogude Sotsialistlik Vabariik, Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit, Eestimaa Kommunistlik Partei ja Nõukogude Liidu Kommunistlik Partei)
- ühesuguse järjestussõna korral järjestati:
 - a) perekonnanimi
 - b) kollektiiv
 - c) pealkiri
- ühe autori piires järjestati:
 - a) autori enda tööd (kogutud, valitud, üksiktööd)
 - b) tema nimi pealkirjana
- ühesuguse pealdise ja pealkirjaga kirjete järjestamine:
 - a) kordustrukide järjestus oli pöördkronoloogiline (viimane trükk esimesena)
 - b) õpikud järjestati klasside kasvavas numeratsioonis, ühe õpiku kordustrukid pöördkronoloogiliselt
 - c) kongresside, konverentside materjalide järjestus oli kronoloogiline
 - d) mitmekõitelised teosed järjestati köitenumbrite kasvavas järjekorras

3. Kataloogivormistus

Kataloogis korraldati kirjed keelte järgi kolmes osas: eestikeelne, võõrkeelne (ladina tähestikus) ja võõrkeelne (slaavi tähestikus). Etiketid kataloogikastidel olid eestikeelsel osal kollasest, võõrkeelsel osal rohelisest ja venekeelsel osal kreemikast paberist. Etikettidele märgiti kasti number ja sidekriipsuga eraldatud tähed või sõnad, millega algas ja lõppes esimene ja viimane kaart kasti. Teatud hulga kaartide eraldamiseks kasti kasutati kreemikaid vahekaarte, millele kirjutati täht, silp, sõna või autori nimi. Kataloogi juurde kuulus silt ja tabel (vt. lisa 1), kus oli ära toodud koondkataloogist osavõtnud TÜ allasutuste raamatukogude täpne nimekiri koos vastava siigliga - numbriga, mis oli kantud ka vastavale kataloogikaardile.

Lisaks eelpoolkirjeldatud põhikataloogile (119 kasti), kuhu oli liidetud nii raamatute kui ka perioodika kirjed, oli kataloogi lõpus veel 4 kasti (heleroheliste etikettidega) ladina tähestikus võõrkeelse perioodika kirjetega. Ilmselt oli tegemist abikartoteekidega:

- 2 kasti oli „Kateedrite perioodika“, ilmunud kuni 1944. aastani. Kohaviitadeks olid numbrid, näiteks 33401-33411, ilmselt inventarinumbrid (igale aastakäigule üks number, ilmunud 1928-1938).
- 1 kasti oli „Perioodika 1946-1950“. Kaardid olid jaotatud riikide järgi (23 riiki). Kaardi pöördel oli vastava kateedri nimetus või ÜR, kus väljaanne asus ja kõik olemasolevad numbrid ja aastad. ÜR viitas Ülikooli raamatukogu peakogule, kuid vastavad kohaviidad puudusid. (Kontrollimisel selgus, et need väljaanded on tõesti peakogus olemas).
- 1 kasti oli „Perioodika“. Kaartidel olid peakogu kohaviidad (näiteks Per.A-3864) ja kaardi pöördel - kõik olemasolevad numbrid ja aastad. Kaardid olid järjestamata.

VIII. Ajalugu

Koondkataloogi koostamise algusaastaks peetakse 1953. aastat. On säilinud kataloogi juurdekasvu vihik (vt. lisa 2), kus toodi ära kõik koondkataloogist osavõtnud TRÜ allasutuste raamatukogud. Iga raamatukogu juurde lisati, kui palju kaarte liideti kataloogi juurde ja millal seda tehti (vt. lisa 3). Ilmnes, et esimesed 1004 kaarti, mis olid koostatud Ajaloo-keeleteaduskonna raamatukogus, liideti koondkataloogi 25. veebruaril 1953. a. Vihikusse lisati ka märkmeid kirjete halva kvaliteedi kohta (näiteks osa kirjeid alustati initsiaalidega mitte perekonnanimega jm.). Vihikust ilmnes ka, et Sõjalis-med. ettevalm. kateedri raamatukogu likvideeriti 1961. a. jaanuaris, kuid 1970. a. jaanuaris ilmus see uuesti vihikusse Erikateedri nime all. Eraldi arvestust peeti vihikus mikrofilmide kohta ajavahemikul 01.09.1967-25.08.1969. Selle 2 aasta jooksul liideti koondkataloogi 10 970 mikrofilmi.

Kataloogimisosakonna aastaaruandest selgus, et eraldi arvestust kaartide liitmise kohta koondkataloogi peeti lünklikult. Näiteks aastatel 1959-1962 liideti kataloogi ca 12 100 kaarti. 1965.a. aruandest ilmnes, et kataloog oli jõudsasti kasvanud ja seda tuli laiendada 96 kastilt 144 kastile. Ainuüksi 2 aastaga 1966-1967 liideti ca 14 000 kaarti. Kaarte liitsid peakogu kataloogimisosakonna töötajad.

Koondkataloogi püüti hoida vastavuses kateedrite fondidega. Kaardid mahakantud kirjanduse kohta kustutati ka koondkataloogist. Säilinud on andmed, et aastatel 1979-1996 kustutati koondkataloogist ca 11 700 kaarti. Kustutasid pearaamatukogu kataloogimisosakonna töötajad.

Nii töötati 1960ndate aastate lõpuni, siis selgus, et senine kirjanduse komplekteerimise ja töötlemise kord ei rahuldanud enam ülikooli vajadusi. Kataloogimisosakonna 1969. a. aruandest võib lugeda: Ülikooli kõigi raamatukogude tööd silmas pidades tuleks üle minna tsentraliseeritud komplekteerimisele ja kirjanduse läbitöötamisele, kui seda lubaksid vaid tööruumid ja koosseis [pearaamatukogus]. 1971. a. aruandes kirjutatakse: Seoses üleminekuga tsentraliseeritud kataloogimisele kerkib päevakorda küsimus kateedrite koondkataloogi kohta. Juba praegu ei vasta nimetatud kataloog fondide tegelikule seisule, edaspidi suureneb temas vigade arv veelgi seoses kateedriramatukogude olemasolevate fondide reorganiseerimisega.

28. mail 1971. a. võttis TRÜ Nõukogu vastu otsuse „Üleminekust tsentraliseeritud komplekteerimisele ja kataloogimisele ning teaduskonna või erialaraamatukogude moodustamisele TRÜ raamatukogude süsteemis“. Dokument kannab TRÜ teadusliku sekretäri I. Maarooši allkirja, TRÜ pitsatit ja märkust „Ärakiri õige“. Otsuse sissejuhatavas osas on muuhulgas öeldud, et kõigi kateedrite ja laboratooriumide raamatukogude töös esineb puudusi: ..., nii alfabeetilised kui ka märksõnakataloogid on korrast ära või puuduvad hoopiski, sisuliselt vananenud kirjandus on maha kandmata, kateedrite raamatute koondkataloogi kirjed koostatakse asjatundmatult, mistõttu kataloog on muutunud ebausaldusväärseks. Antud otsuses TRÜ Nõukogu soovib: olukorra normaliseerimiseks üle minna kõigi ülikooli raamatukogude tsentraliseeritud komplekteerimisele ja kataloogimisele ning peab otstarbekaks alustada järk-järgulist üleminekut teaduskonna või erialaraamatukogude loomisele.

Alates 1. jaan. 1972. a. mindi üle tsentraliseeritud kataloogimisele. Erialakogudesse saabuvat kirjandust hakati kajastama ka TRÜ peakogu kataloogides eesmärgiga muuta need keskkataloogideks kogu ülikooli ulatuses. Kateedrite koondkataloogi enam ei täiendatud.

23. märts 2006 toimunud TÜ Raamatukogu kaart- ja sedelkataloogide säilitamise töögrupi koosolekul otsustati kataloogi mitte säilitada, kuna kataloog ei vasta enam fondide seisule. Seda ei ole täiendatud ega parandatud alates 1972 ja seega desorienteerib lugejat. Kataloogi otsustati pakkuda Tartu Ülikooli Ajaloomuuseumile, sest see sisaldab materjali terve ülikooli kohta, mitte ainult raamatukogu kohta. Kataloogi asemele taheti Ajaloomuuseumilt küsida Vana süstemaatilise kataloogi kapp („kirst“), et kataloogisisu, mis on otsustatud alaliselt säilitada, asub praegu uuemates kataloogikappides, kuid mitte selle jaoks 19. sajandil spetsiaalselt valmistatud kapis. Sel juhul saaks Vana süstemaatiline kataloog oma ajaloolisesse keskkonda tagasi.

29. okt.2008 toimunud kaart- ja sedelkataloogide säilitamise töögrupi koosolekul otsustati Kateedrikogude koondkataloog säilitada hoidlas ajaloolise allikana, kuna TÜ Ajaloomuuseum ei olnud sellest huvitatud.

07.sept. 2009 toimunud kaart- ja sedelkataloogide säilitamise töögrupi koosolekul otsustati Kateedrikogude koondkataloog säilitada kataloogisaalis, kuna kataloogide säilitamise ruum hoidlas veel puudub.

IX. Abivahendid ja meetodilised juhendid

- Единые правила описания произведений печати для библиотечных каталогов. Москва, 1959.
- Сама. Ч. I. Вып. 2, Организация алфавитного каталога. Москва, 1961.
- Kateedriraamatukogude koondkataloog kuni 1971. a. : TRÜ allasutuste raamatukogude täpne nimekiri koos vastava siigliga : tabel. – Kataloogi peal.
- TRÜ kateedrite raamatukogude koondkataloog : kaartide juurdekasvu vihik. – TÜ Raamatukogu arhiivis.
- Üleminekust tsentraliseeritud komplekteerimisele ja kataloogimisele ning teaduskonna või erialaraamatukogude moodustamisele TRÜ raamatukogude süsteemis : TRÜ Nõukogu otsus, 28. mail 1971. a. – TÜ Raamatukogu arhiivis.

Kataloogipassi koostaja: Elsa Loorits, 2007

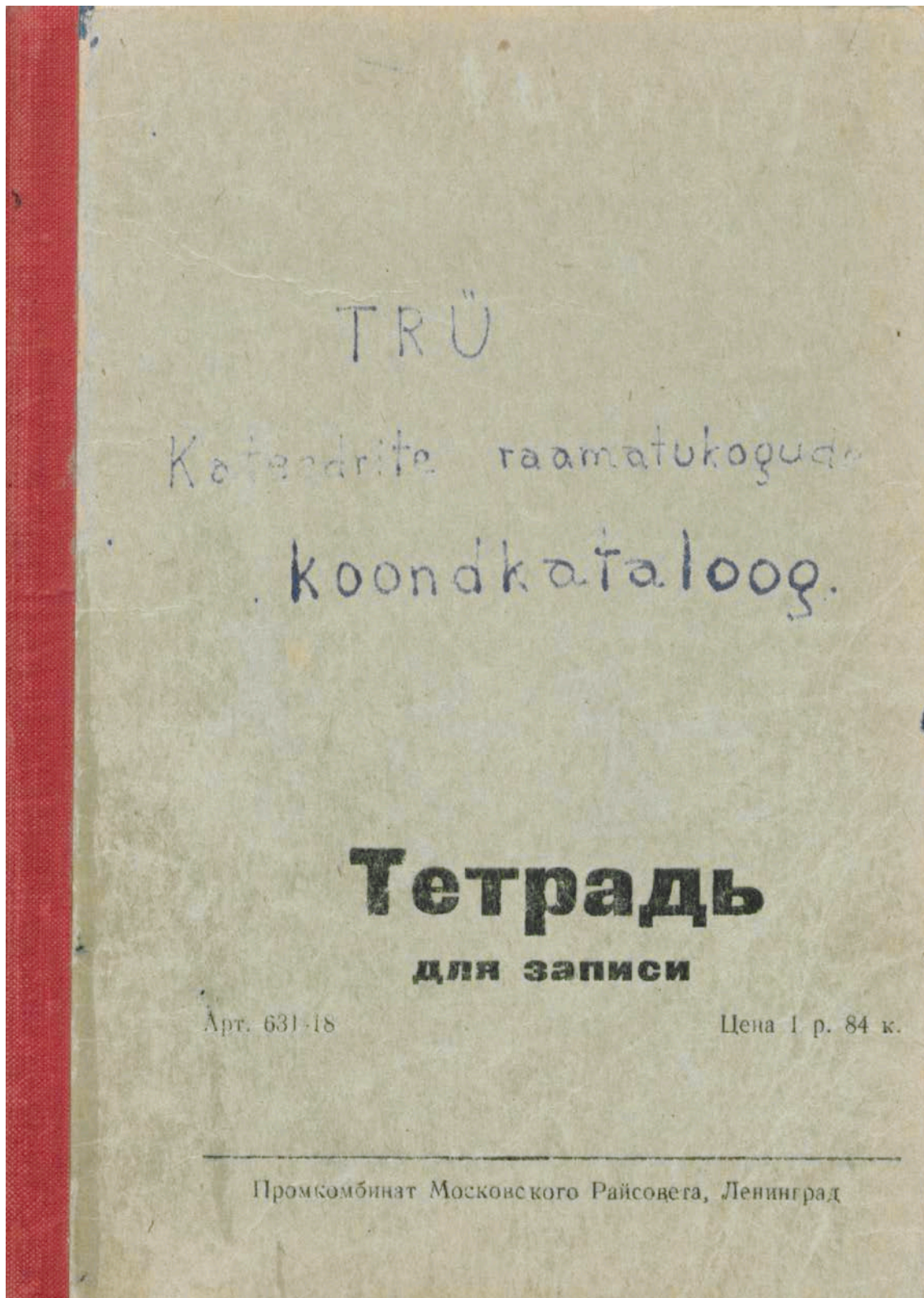
Täiendatud ja kinnitatud TÜR kaart- ja sedelkataloogide säilitamise töögrupi koosolekul 23. aprillil 2012.

Otsus: 07. sept. 2009 otsustas kaart- ja sedelkataloogide säilitamise töögrupp, et TRÜ kateedrikogude tähestikuline koondkataloog 1953-1971 **kuulub alalisele säilitamisele**, sest see on uurijatele teatmelise allikaväärtusega. Koondkataloog oli omal ajal asendamatu olles sisuliselt lausa praeguse e-kataloogi ESTER eelkäijaks.

Ärakiri tabelist, mis oli kataloogi peal. Number raamatukogu ees tähistab vastavat raamatukogu, mõnedele raamatukogudele on nime lõppu lisatud hilisemate erialakogude siigid, kuhu antud kateedriramatukogu hakkas kuuluma pärast 1971. aastat.

Kateedriramatukogude koondkataloog kuni 1971. a.

1. Ajaloo- ja filoloogiateaduskonna raamatukogu	
2. NSVL ajaloo kateeder	51. Kehalise kasvatuse ja spordi kateeder (KK)
3. Eesti keele kateeder	53. Kergejõustiku kateeder (KK)
4. Eesti kirj. ja rahvaluule kateeder	54. Suusaspordi kateeder (KK)
5. Võõrkeelte kateeder	55. Ujumisspordi kateeder (KK)
6. Klassikalise muinasteaduste muuseum	56. Vehklemise ja poksi kateeder (KK)
7. Loogika ja psühholoogia kateeder	57. Võimlemise kateeder (KK)
8. Saksa keele kateeder	58. Spordimeditaatsiooni kateeder
9. Pedagoogika kateeder	60. Algebra ja geomeetria kateeder
10. Soome-ugri keelte kateeder	61. Teoreetilise füüsika kat. astronoomia rmtk.
11. Vene kirj. kateeder	62. Teoreetilise mehhaanika kateeder
12. Üldise ajaloo kateeder	63. Füüsika kateeder (Eksperimentaalfüüsika) (Füüs.)
13. Vene keele kateeder	64. Teoreetilise füüsika kateeder (Füüs.)
14. Inglise keele kateeder	65. Keemia kateeder (Keem.)
15. Vene keele meetodika kateeder	66. Taimesüstemaatika ja geobotaanika kat.
16. Orientalistika kabinet	67. Taimefüsioloogia kateeder
20. Anatoomia kateeder	68. Zooloogia kateeder (Zool.)
21. Farmakoloogia kateeder	69. Geneetika ja darvinismi kateeder
22. Füsioloogia kateeder	70. Geoloogia kateeder (Geol.)
23. Patoloogilise anatoomia kateeder	71. Mineraloogia ja paleontol. kateeder (Geol.)
24. Patoloogilise füsioloogia kateeder	72. Geograafia kateeder (Geogr.)
25. Mikrobioloogia kateeder	73. Üldfüüsika kat. geofüüsika rmtk.
26. Hügieeni kateeder	74. Teoreetilise füüsika kateeder (Füüs.)
27. Sisehaiguste propedeutika kateeder	75. Eksperimentaaltöökoda
28. Teaduskonna-sisehaiguste kateeder	76. Arvutuskeskus (Mat.)
29. Hospitaalsisehaiguste kateeder	77. Matemaatika õpetamise meetodika kat.
30. Operatiivse kirurgia ja topogr. anat. kat.	78. Üldfüüsika kateeder (Füüs.)
31. Teaduskonna-kirurgia kateeder	79. Arvutusmatemaatika kateeder
32. Üldkirurgia kateeder	80., 81. Riigi- ja haldusõiguse kateeder (Õig.)
33. Hospitaalkirurgia kateeder	82. Tsiviilõiguse ja -protsessi kateeder (Õig.)
34. Pediaatria kateeder	83. Kriminaalõiguse ja -protsessi kateeder (Õig.)
35. Sünnitusabi ja günekoloogia kateeder	84.a. Riigi ja õiguse ajaloo kateeder (Õig.)
36. Neuroloogia kateeder	86. Raamatupidamise kateeder (Maj.)
37. Psühhiaatria kateeder	87. Kaubanduse erilaboratoorium (Maj.)
38. Otorinolarüngoloogia kateeder	89. Teadusliku kommunismi kateeder (Ühisk.)
39. Oftalmoloogia kateeder	90. Marksismi-leninismi kabinet (Ühisk.)
40. Dermatoloogia kateeder	91. Filosoofia kateeder (Ühisk.)
41. Stomatoloogia kateeder	92. Poliitilise ökonoomia kateeder (Ühisk.)
42. Farmakognoosia kateeder	93. Sotsioloogia laboratoorium (Ühisk.)
43. Galeenilise farmaatsia kateeder	95. Elektrofüsioloogia ja biofüüsika lab.
44. Biokeemia kateeder	96. Mõõtmistehnika kesklaboratoorium
45. Histoloogia kateeder	97. Erikateeder (Sõj.)
46. Kohtuarstiteaduse kateeder	99. Aeroionisatsiooni ja elektroaerosoolide problemlaboratoorium
47. Meditsiini kesklaboratoorium	100. Zooloogiamuuseum
48. Nakkushaiguste kateeder	
50. KKT arstikabinet	

Ajaloo-ülekaalusnõuete nnt. 1

25. II 53 - 1004 kaarti (estl. kirj.)

20. VII 53 - 215 "

11. XII 53 - 279 "

26. XII 53 - 175 "

3. I 54 - 249

5. I 54 - 247

16. II 54 - 247

4. III 54 - 243

15. V 54 - 240

19. XI 54 - 171

18. XII 54 - 236

17. II 55 - 230 ka

15. IV 55 - 216 "

5. VII 55 - 277 "

28. XII 55 - 284 "

18. IV 56 - 503 ka

11. IX 56 - 210 "

6. III 57 - 667 "

sept. 57 - 383 "

nov. 58 - 607 "

sept. 58 - 260 "

aan 59 - 358 "

juul 59 - 460

IV 1960 - 467

I 62 - 925

III 62 - 487

II 63 - 166

15. I 1963 - 560 ka.

9. I 1964 - üle 400 ka.

29. " 64 - ca 200 ka.

XII 65 -

V 66 - 560

17.12. 66 - 2000

27.12. 67. 1000

8.5. 68. 500

27.12. 68. 500 ka

10.4. 69 360 ka

3. III 70. 450 ka.